

Demokrātisko vērtību attīstīšana, balstoties uz sadarbību ar pilsētas izglītības iestādēm un uz humānās pedagogijas idejām.

Vērtības un pārlicības nevar sagādāt, nododot gatavā veidā, tās jaunais cilvēks var iegūt no paraugiem, no ideāliem, no pieredzes, tāpat tās apgūst gan ģimenē un skolā, gan tuvākā un tālākā apkārtnē, tāpēc vērtību audzināšana ir visas sabiedrības uzdevums.

Vērtībizglītība, tās īstenošana.

Vērtības ir lietas, fakti, parādības, paradumi, principi, ko cilvēks savā apziņā uztver kā sev vai citai personai **būtiski nozīmīgus**, vēlamus konkrētos vēsturiskos apstākļos, konkrētā sabiedrībā, kā arī, kas sekmē viņa personības veidošanos.

Kas ir vērtībizglītība? Kāpēc ir jārunā par vērtībizglītību?

Vērtībizglītība ir Personas pamatvērtību – *garīguma, morāles, kultūras, gara un fiziskās stājas* – izkopšana izglītības procesā. Personas pašapziņas, pašvērtības apziņas, pašrefleksijas, valodspējas un radošuma izkopšana; iecietības, izlīgumspējas, līdzjūtības u.c. Vispārcilvēcisko spēju attīstīšana; ievirze, motivācija un sagatavošana veiksmīgai profesionālai karjerai.

Vērtīborientācija ir uzskatu, nostājas un ar to saistītās rīcības, darbības virzība uz noteiktām vērtībām, kvalitātēm, kuru izpratnes pamatā ir uzkrātās zināšanas, attieksme pret dzīvi, pasauli, sabiedriskajām norisēm. Šobrīd, kad apstiprinātas „Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.-2013. gadam” un tajās izvirzītie uzdevumi jā sāk īstenot, īpaši aktuāls kļuvis jautājums par ***skolēnu vērtībizglītības un dzīvesprasmju apguves kvalitāti***. Katras sabiedrības, tautas dzīves kārtību nosaka tās vērtību sistēma. Vērtību sistēma izriet no pamatpriekšstatiem par pasauli un cilvēka vietu tajā. Tie ir mīti, vēsturiskā apziņa un tradīcijas.

Vēsture neskaitāmas reizes ir apliecinājusi kādu senu patiesību: ***tautas vispirms izvirst un pēc tam izmirst.***

Sabiedrība, kas ignorē ilgstošā pieredzē pārbaudītās uzvedības normas, ātri tuvojas sairumam.

Vērtības un vajadzības varam dalīt trīs līmeņos jeb grupās:

1) fizioloģiskās, 2) sabiedriskās, 3) garīgās

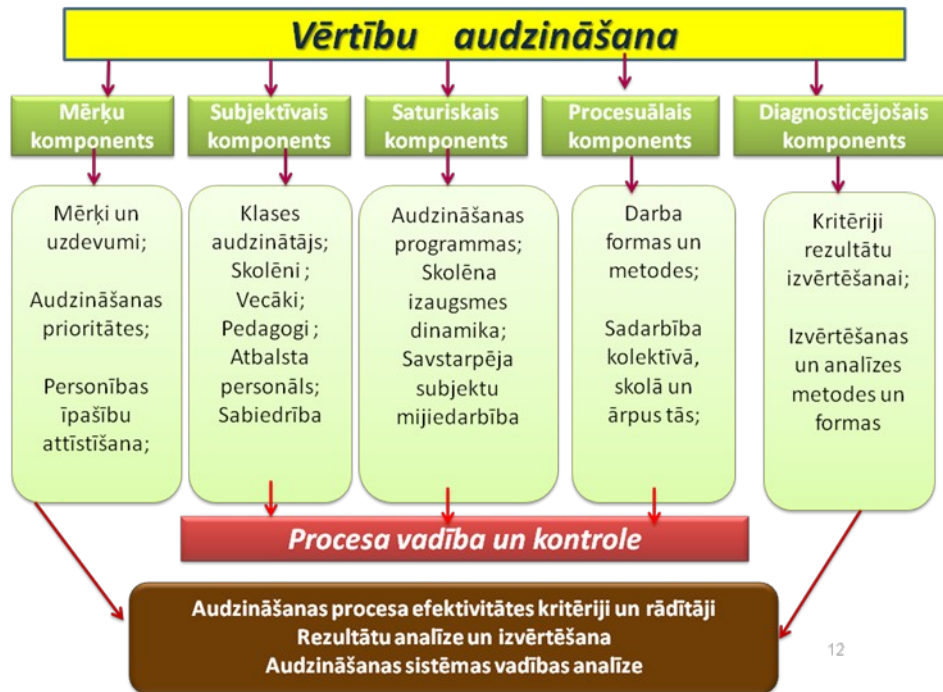
Pašreizējā ekonomiskajā situācijā, kas valda mūsu valstī, sabiedrības plašākajos slāņos lielāka uzmanība tiek pievērsta zemākajām vērtībām – kas apmierina zemākās vajadzības.

Ja šādos apstākļos nākas atrasties ilgstoši, no tautas apziņas augstākās vērtības var tikt izskaustas pilnībā.

Šeit var līdzēt tikai **vērtībizglītība** un tradicionāla audzināšana.

Mērķtiecīgi **īstenojot audzināšanas darbu** skolā demokrātiskās vērtības

(atbildība, līdzdalība, sadarbība, savstarpēja palīdzība, brīvprātīgais darbs) iegūst nozīmi un iedzīvojas skolas ikdienā, palielinās motivācija kopīgai darbībai kopīgu mērķu sasniegšanā, skolēni ir atvērtāki labajiem darbiem un gatavi risināt problēmas un meklēt taisnīgus risinājumus konstruktīvā veidā, pedagogi maina darba stilu un vairāk uzticas saviem skolēniem; darbīgākas kļūst skolēnu pašpārvaldes

1.attēls.Vērtību audzināšana izglītības iestādē

Sadrbības process. Kas jāzina tā veiksmīgai īstenošanai.

Lai īstenotu audzināšanas procesu, ir svarīga **sadarbība**. Sadarbība ir kopīga darbība, savstarpēji saskaņota sadarbība, vajadzības gadījumā cits citam palīdzot, cits citu atbalstot. Sadarbības partneriem var būt kopīgi mērķi, uzdevumi. Sadarbības sistēma ir jāveido skolā gan vertikālajā dimensijā, gan arī horizontālajā dimensijā. Vertikālā dimensijā sadarbība notiek:

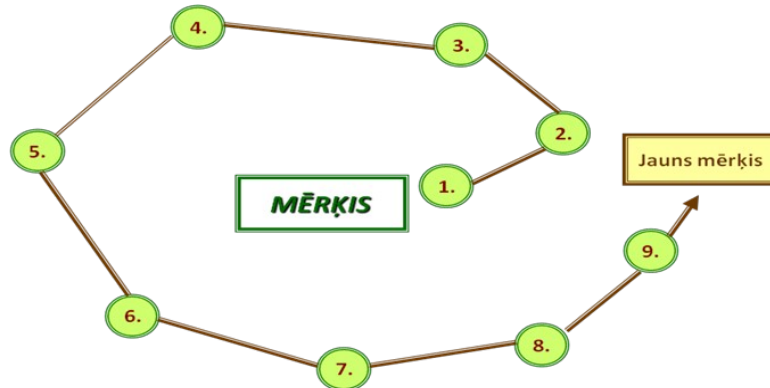
- valsts līmenī
- pašvaldības līmenī
- visas skolas līmenī
- klases līmenī
- individuālā līmenī.

Lai veiksmīgi varētu īstenot sadarbību, tad tiek izstrādāti:

- sadarbības mērķi un uzdevumi;
- sadarbības formas un saturs;
- sadarbības vadīšanas shēma;
- sadarbības rezultātu analīze un izvērtēšana.

Grupu darbs.

Lai veiksmīgi īstenotu sadarbību, ir jāveic vairākas darbības.

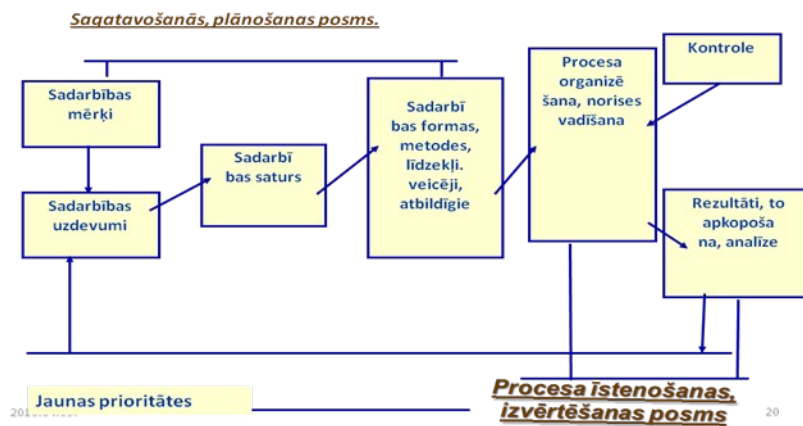
- Katra grupa saņem aploksni, kurā atrodas darbību uzskaitījums, lai varētu veiksmīgi organizēt sadarbības modeli.
- Katrai grupai ir jāsaliek dotās darbības pareizā secībā.
- Savas izvēles pamatojums. Kāpēc tā?

Šādā veidā var darboties arī ar skolēniem klases stundās, runājot par sadarbību, gatavojoties kādam pasākumam, izstrādājot projektus.

2.attēls. Efektīvs sadarbības modelis.(Pēc A.Šmites)

Sadarbības process izglītības iestādē tiek realizēts:

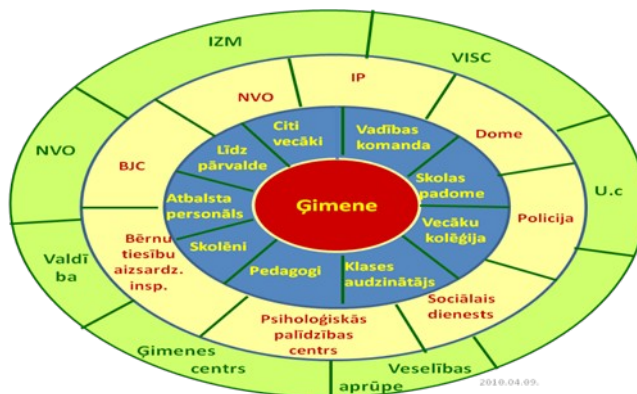

3.attēls. Sadarbības process.

Sadarbības darba formas un metodes var būt ļoti dažādas. To nosaka sadarbības veids, tās saturs, mērķi, uzdevumi, u.c.

Īstenojot metodiskā centra darbības virzienus, tiek veicināta demokrātisko vērtību attīstīšana un iedzīvināšana gan skolēnu un jauniešu, gan arī pašu pedagogu vidū. Jo tikai tāds pedagogs, kurš ir pārliecināts, zinošs, radoši bagāts, var veicināt skolēnu un jauniešu izglītību. "Lai dāvātu bērnam zināšanu dzirksti, skolotājam sevī ir jāuzņem gaismas jūra", tā ir teicis izcilais pedagogs Šalva Amonašvili.

BJC „Jaunība” audzināšanas metodiskajā centrā tika izstrādāts izglītības iestādes un skolēnu ģimenes sadarbības modelis.

4.attēls. Ģimenes, izglītības iestādes sadarbības modelis

Veidojot modeli, tika ņemti vērā ģimenes un izglītības iestādes veiktās analīzes un izvērtēšanas rezultāti. Modelī ir labi redzams kā ģimenei sadarbojoties ar izglītības iestādi, tiek īstenota arī tās sadarbība ar dažādām iestādēm, organizācijām pilsētā, valsts līmenī. Tika izveidots arī izglītības iestādes sadarbības modelis.

5.attēls. Izglītības iestādes sadarbības modelis

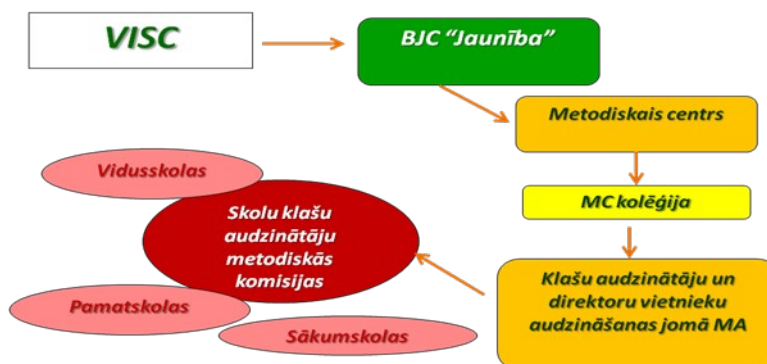
Ja runā par demokrātisko vērtību attīstīšanu, tad ir arī jārunā par **dzīvesprasmēm**:

- Prasmes, kas veicina sevis iepazīšanu, pašapziņu, pašvērtējumu
- Prasmes, kas veicina saskarsmi un sazināšanos ar citiem cilvēkiem
- Prasmes, kas veicina sadarbību ar citiem cilvēkiem
- Prasme spriest, pieņemt lēmumus, risināt problēmas

Dzīvesprasmju apgūšana pozitīvi ietekmē:

- vēlmi un gatavību mācīties
- mērķu izvirzīšanu
- savstarpējās attiecības
- socializācijas procesu
- uzvedību
- dzīvesveida izvēli

BJC „Jaunība” sadarbība ar pilsētas vispārizglītojošām skolām

6.attēls. Sadarbība ar vispārizglītojošām skolām

BJC „Jaunība” īsteno sadarbību ar pilsētas vispārizglītojošām skolām:

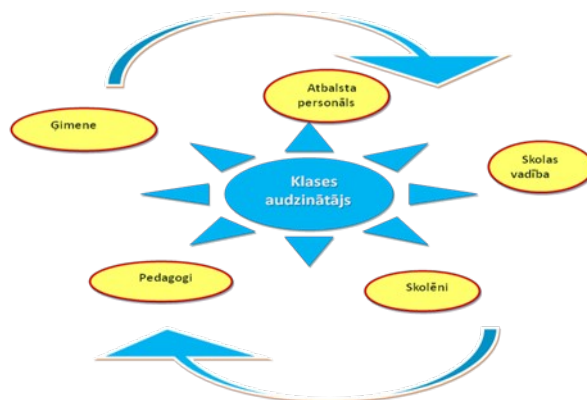
1. audzināšana jomā,
2. interešu izglītības jomā,
3. darbā ar jaunatni,
4. veicot sociālo darbību mikrorajonos (klubu darbs)

Tiek izmantotas dažādas darba formas un metodes – semināri, lekcijas, tikšanās, konkursi, spēles, izstādes, pieredzes apmaiņas braucieni, atklātie pasākumi un klases stundas, projekti, utt.

Lai attīstītu demokrātiskās vērtības, tiek organizēta **klašu audzinātāju MA** sadarbība ar:

- Pilsētas Izglītības pārvaldi
- Pašvaldības policiju
- Valsts izglītības satura centru
- Psiholoģiskās palīdzības centru
- Karjeras izvēles centru
- Ģimenes centru
- Masu mēdijiem
- Pilsētas mācību iestādēm
- Skolēnu parlamentu
- Pedagogu tālākizglītības Atbalsta centru
- Augstākajām mācību iestādēm.

Nozīmīga vieta tiek ierādīta arī **klases audzinātājam**. Viņš ir savas komandas veidotājs. Klases audzinātājs kļūst par **režisoru**, kas plāno un vada šo procesu, apvienojot kopīgā sistēmā visas iesaistītās puses.

2010.04.09

31

1. attēls. Klases audzinātājs savas komandas veidotājs

Pilsētā ir izstrādāta **atbalsta sistēma** vispārīzglītojošo skolu klašu audzinātājiem.

9.attēls. Klašu audzinātāju atbalsta sistēma

Tās koordinēšanu, vadīšanu un īstenošanu veic BJC „Jaunība” metodiskais centrs. Tiek izmantotas dažādas *darba formas* un *metodes*.

10.attēls. Sniegtais atbalsts Daugavpils pilsētas skolu klašu audzinātājiem.

Liela vērība tiek veltīta klases stundai- kā vispopulārākai darba formai audzināšanas procesā. Klases stundai ir sagatavoties daudz grūtāk nekā mācību priekšmeta stundai. Klašu audzinātājiem ir sagatavots metodiskais materiāls veiksmīgai klases stundas sagatavošanai un vadīšanai.

Kā ieinteresēt klases skolēnus, viņu vecākus? Vadot kursus bieži esmu dzirdējusi klašu audzinātājus sūrojoties: „Viņiem nekas nav vajadzīgs, nekas viņus neinteresē.....” Plānojot dažādas aktivitātes, centos iesaistīt skolēnus un viņu vecākus. To var veikt mācību gada sākumā.

➤ **Klases stunda „Dzīvosim interesanti!”**

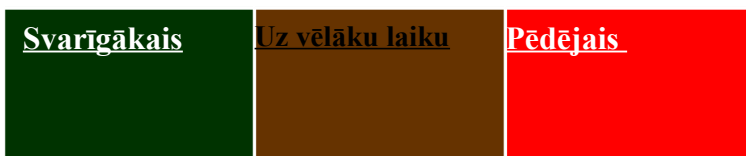
Stundas sākumā klases audzinātājs informē skolēnus par galvenajiem uzdevumiem jaunajā mācību gadā. Tiek piedāvātas iespējamās tēmas par ko būs jārunā. Skolēniem dod iespēju izvēlēties, kas viņiem šķiet svarīgākais, interesantākais, kādas aktivitātes organizēt klasē, kādās varētu piedalīties pilsētā. To var izdarīt, izmantojot **metodi „Augsne”**. Sagatavo 3 krāsu lapiņas, izdala tās katram skolēnam un veido tā saukto krāsu gammu- „Augsne”. Skolēni uzraksta uz katras lapiņas savas domas, vēlmes, kas viņiem šķiet pats svarīgākais.

Veidot krāsu gammu – “Augsne”

11.attēls.Izdales lapiņas paraugs

Kad tas ir paveikts, tad uz lielām papīra lapām katrs skolēns piestiprina savas lapiņas. Lielās lapas piestiprinātas pie sienas, kur tās var palikt ilgāku laiku.

12.attēls. Lielās lapas uz kurām piestiprina mazās lapiņas

Šādā veidā klases audzinātājs iegūst informāciju par to kas interesē skolēnus, ko viņi vēlas. Šo darbu var likt veikt arī skolēnu vecākiem pirmajā klases vecāku sapulcē. Viņu uzrakstītās idejas arī tiek piestiprinātas pie lielajām lapām. Tā klases audzinātājs ir ieguvis informāciju gan no skolēniem, gan no viņu vecākiem. Bet ko darīt, ja skolēni ir izvēlējušies mazsvarīgāko? Ir jāatceras, ka klases audzinātājam ir jābūt arī sava veida „burvju māksliniekam”, „viltniekam”, kas panāks sev vēlamo, ievērojot skolēnu intereses.

➤ **Zinību diena**

Parasti uzsākot jauno mācību gadu, pēc kopīga svētku pasākuma skolā notiek klases stunda, kurai vajadzētu kļūt par emocionālu un sirsnīgu notikumu. Tikai stundas beigās sniedzama nepieciešamā informācija par stundu sarakstu u. c. organizatoriskiem jautājumiem (šāda veida veida informāciju ieteicams sagatavot iepriekš un iedot skolēniem rakstiskā veidā). Sākumskolā parasti pirmajā klases stundā piedalās skolēnu vecāki, tāpēc svarīgi, lai šajā stundā vecāki nebūtu pasīvi vērotāji, bet gan aktīvi iesaistītos notiekošajā kopā ar saviem bērniem.

✓ 1. klase. Cimos pie rūķīša Burtiņa

Skan klusa mūzika, klases audzinātājs uzrunā vecākus, skolēnus. Tiek aizdegtas trīs svecītes – par vecmāmiņām un vectētiņiem, par māmiņām un tētiem, par pašiem mazajiem skolēniem. Aizdedzot katru svecīti, tiek pateikts novēlējums. Pie tāfeles ir piestiprināta liela aploksne, kurā atrodas rūķīša Burtiņa novēlējums. Tas tiek izņemts un nolasīts. Tiek arī dots uzdevums – sameklēt vēl vienu aploksni, mazāku. Aploksni meklē vecāki kopā ar bērniem. Aploksnē ir rūķīša Burtiņa mīkla par burvju atslēdziņu, kas skolēniem ir jāatmin. Katrs skolēns saņem apsveikumu burtu atslēdziņas veidā. Tad skolēni un vecāki tiek cienāti ar āboliem, lai būtu spēks turpmākajās skolas gaitās. Stundas beigās tiek sniegta informācija par dažādiem organizatoriskiem jautājumiem.

✓ Citas idejas 1. septembra stundai.

Pie skolēniem var viesoties Buratino, kas aizejot aizmirst savu garo degunu, kurā ir paslēpts pārsteigums – zīmuļi; Sprīdītis ar burvju kamolu, kurā paslēpti novēlējumi katram bērnam; pastnieks, kurš ir atnesis lielu sūtījumu. Tas ir ietīts daudzos iesaiņojamos papīros. Skolēni un vecāki šo sūtījumu izsaiņo kopīgi – pie katra iesaiņojamā papīra ir piestiprināts uzraksts, kam jānodod sūtījums tālāk, piemēram, meitenei ar garākajām bizēm, smaidīgākajai mammai, stiprākajam tētim. Katrs skolēns vai vecāks noņem no sūtījuma vienu iesaiņojamo papīru. Tā dāvanas attīšanā piedalās gan skolēni, gan vecāki. Beigās nonāk pie pārsteiguma. Bet, lai to attītu, jāatmin mīkla vai arī ir jāizpilda kāds uzdevums. Tas ir atkarīgs no paslēptā pārsteiguma.

Var zīlēt, kāds būs jaunais mācību gads. Skaisti noformētā maisiņā ir ieliktas zīmītes, uz kurām uzrakstīts, kas skolēnu sagaida mācību gadā, piemēram, iemācīšos labi rakstīt, nekavēšu stundas, būšu pieklājīgs utt. Katrs skolēns izvelk vienu zīmīti un nolasa, kas viņu sagaida jaunajā mācību gadā. Tikai jāpadomā, kā maisiņu nogādāt klasē. Te talkā var aicināt vecākus. To var atrast pie klases durvīm, atnest kāds pasaku varonis u.tml.

✓ *Klases stunda „Ko es šogad vēlos sasniegt.....” pamatskolā*

Klases audzinātājs uzrunā skolēnus un uzsāk sarunu ar skolēniem, kādi viņi kļuvuši vasarā un ko vēlas panākt jaunajā mācību gadā. Katram skolēnam uz sola ir nolikts no papīra izgriezts taurenis, uz kura uzrakstīt, ko viņš vēlas panākt šajā mācību gadā. Kad skolēni uzrakstījuši savas vēlmes, taureņi tiek piestiprināti pie lielas lapas.

✓ *Idejas pirmajai klases stundai 5. un 10. klasē*

Uzsākot mācības pamatskolā (5. klasē), vidusskolā (10.klasē) pirmajā klases stundā var uzrakstīt savas ieceres, ko vēlas sasniegt beidzot pamatskolu, vidusskolu. To visu ieliek aploksnē, to atver pēdējā zvana dienā. Visus šos gadus aploksne atrodas pie klases audzinātāja. Var arī rakstīt vēstuli sev ar vēlējumu, ielikt mazākā aploksnē, kuru aizlīmē un ieliek lielā kopīgā klases aploksnē.

Svarīgi, lai šī pirmā klases stunda būtu svētki, kas skolēnus rosina tālākai darbībai, rada piederības izjūtu savai skolai un klasei.

➤ **Pēdējā klases stunda „ Atmiņu kamola tīšana”, pamatskolu beidzot**

Arī šai stundai ir jābūt svētkiem, īpašai stundai. Parasti tā notiek pēc Pēdēja zvana svētkiem skolā. Klases stundu vada bijusī sākumskolas klases audzinātāja un pamatskolas klases audzinātāja. Stundā var piedalīties arī skolēnu vecāki. Iepriekš ir jāsagatavo mazi dzijas kamoli atbilstīgi skolēnu un skolotāju (vecāku) skaitam, kas piedalās šajā stundā. No mazajiem kamoliem tiek saīti liels atmiņu kamols. Pirmā sāk tīt sākumskolas klases audzinātāja, kavējoties atmiņās par pavadītajiem gadiem sākumskolā. Tad katrs skolēns ietin savu kamolu lielajā kamolā. Arī viņi kavējas atmiņās par pavadītajiem gadiem skolā. Kad visi skolēni ir iztinuši savus kamolus, tad kamolus tin skolēnu vecāki (ja viņi piedalās stundā). Pamatskolas klases audzinātāja pēdējā pievieno savu mazo kamolu lielajam. Tā ir saīti lielais atmiņu kamols par visiem deviņiem gadiem, ko skolēni ir pavadījuši skolā. Kamēr tiek tīts lielais kamols, fonā skan klusa mūzika. Tiek ienests liels klišģeris ar aizdegtām svecītēm (cik skolēnu, tik svecīšu). To izdara kāds no vecākiem. Skolēniem liek iedomāties vēlēšanos, un tad visi kopā nopūš aizdegtās svecītes.

➤ **Atmiņu albuma veidošana**

Uzsākot audzināt savu pirmo klasi sākumskolā, nolēmu veidot atmiņu albumu. Man palīdzēja vecāki. Viņi pieteicās fotografēt dažādas aktivitātes un arī veikt noformēšanas darbus. Es sagatavoju tekstu. Tā tapa albums četru gadu garumā, kurā bija iemūžinātas dažādas aktivitātes – gan darbi, gan arī nedarbiņi. Kad skolēni uzsāka mācības 5. klasē, es jaunajai klases audzinātājai nodevu šo albumu. Arī viņa turpināja šo tradīciju. Pamatskolā jau paši skolēni veica ierakstus albumā. Arī vidusskolā tika turpināts uzsāktais darbs. Tā tika izveidots atmiņu albums divpadsmit gadu garumā. Kāda tam nozīme, tā īsti sapratu tikai Žetonu vakarā, kad visi sēdējām un šķirstījām lappusi pēc lappuses.

Audzinoi klasi, ļoti svarīgi ir veidot arī klases skolēnu vecāku kolektīvu. Saliedēt to. Savā klases audzinātājas darbā organizēju dažādus konkursus, pasākumus, kuros vienmēr aicināju piedalīties arī vecākus.

➤ **Vecāku iesaistīšana dažādās aktivitātēs**

✓ Viktorīna „Vai tu to zini...?”(4. klase)

Iepriekš tiek sagatavoti dažādi jautājumi par atšķirīgām tēmām – literatūru, matemātiku, dabas zinībām –, kā arī stafetes. Pasākumā piedalās trīs komandas: skolēni, vecāki un arī jauktā komanda (skolēni un vecāki).

Komandas var veidot pasākuma laikā vai arī iepriekš. Tiek izveidota žūrija no skolēniem un vecākiem. Katrai komandai ir arī sava līdzjutēju komanda. Viktorīnu var sākt ar priekšnesumu. Katra komanda izdomā komandas nosaukumu un to prezentē. Viktorīnas laikā var organizēt muzikālās pauzes, ko gatavo skolēni (dažādi priekšnesumi). Pēdējais uzdevums ir tautasdziesmu maratons. Komandām var palīdzēt arī līdzjutēji. Pasākuma noslēgumā tiek apbalvotas visas komandas.

Tā kā komandā ir noteikts skolēnu skaits, tad pārējiem klases skolēniem ir jāizdomā citi pienākumi, lai pasākumā piedalītos ikviens (piemēram, līdzjutēju komandas pārstāvis, žūrijas loceklis, dziedātājs, dejojājs muzikālajās pauzēs utt.).

✓ Konkursi – „Klases Superpuika” un „Mazās Laimiņas” (sākumskolā)

Šos konkursus organizēju katru mācību gadu pavasarī, sākot no 1.–4. klasei. Konkursa sagatavošanā un norisē ieteicams iesaistīt vecākus. Viņi sagatavo ceļojošo balvu, kura katru gadu nonāk pie konkursa uzvarētāja, kā arī piedalās žūrijā. Konkursā „Klases Superpuika” žūrijā piedalās māmiņas un klases meitenes, bet konkursā „Mazās Laimiņas” – tēti un klases zēni.

Iepriekš tiek uzdots mājas uzdevums – sagatavot priekšnesumu pēc paša skolēna izvēles un pastāstīt par savu aizraušanos brīvajā laikā. Konkursa uzdevumi ir ļoti daudzveidīgi – gan intelektuāli, gan praktiski, gan veiklības, gan atjautības. Konkursa norises laikā var organizēt muzikālās pauzes. Konkursā piedalās tikai tie skolēni, kuri vēlas. Nedēļu pirms konkursa notiek pieteikšanās. Katram dalībniekam tiek sagādāta arī piemiņas balva un piešķirta nominācija.

➤ **Ziemassvētku pasākumi**

✓ *Ziemassvētku pasākums "Zābaciņš" (4. klase)*

Mūsu skolā Ziemassvētkos notiek kopīgs Svētvakars visai sākumskolai, pēc tā katra klase kopā ar vecākiem pulcējās uz vakarēšanu. Pirms pasākuma tiek sagatavotas pēdiņas, kurām otrā pusē uzrakstīts uzdevums, kurš jāizpilda, lai varētu doties pie nākamās pēdiņas. Katram skolēnam domāta viena pēdiņa. Tā soļojot pa pēdiņām, skolēni nonāk pie vēstules, ko ir atstājis Lielais Rūķis. Vēstulē ir dots uzdevums – meklēt dziedziņu. Sākas meklēšana. Kad dziedziņu atrod, to vajag pavilkt. Atveras skapja durvis un skolēni ierauga pārsteigumu – dāvanu maisu.

Tiek skandēti dzejoļi un saņemtas dāvanas, kuras ir sarūpējuši vecāki. Skolēni iepriekš ir sagatavojuši apsveikumus arī saviem vecākiem. Pirms pasākuma tiek sagatavots liels zābaks no krāsaina papīra un piestiprināts pie tāfeles. Skan klusa Ziemassvētku melodija, tiek iedegtas svečītes. Katram vecākam tiek iedots krāsains aplikāciju papīrs (puse no A4 formāta), no kura viņi izplēšot izveido zābaciņu un uz tā uzraksta vēlējumu savam bērnam un piestiprina pie lielā zābaka. Ja kādam skolēnam vecāki nav atnākuši, apsveikumu

uzraksta klases audzinātājs. Ziemassvētkos veidotie vēlējumi tiek saglabāti līdz pavasarim. Tie kalpo kā lielisks dekors klases telpai un vieta, kur skolēnam gūt pozitīvas emocijas.

➤ **Lielais kārtības rullis**

Savā pedagoģiskajā praksē esmu sastapies arī ar tā sauktajām ”problemātiskajām” klasēm. Kādai manai audzināmajai klasei četrus gadus laikā bija nomainījušies trīs klases audzinātāji. Skolēni bija skaļi, nesavaldīgi konfliktēja savā starpā, tāpēc nolēmu kopā ar viņiem veidot kārtības rulli. Lai to varētu izdarīt, ar skolēniem pārrunājām disciplīnas problēmas klasē, secinājām, kas būtu jādara, lai dzīve skolā kļūtu interesantāka un mierīgāka (bez rāšanas un konfliktiem). Tika sagatavota liela papīra loksne un piestiprināta pie tāfeles. Katrs skolēns uz tās uzrakstīja vienu labas uzvedības noteikumu, kuru viņš ievēros. Ar šo kārtības rulli tika iepazīstināti arī priekšmetu skolotāji, kuri strādāja šajā klasē. Arī vecāki sapulcē tiek iepazīstināti ar *kārtības rulli*, vecāki to papildina ar saviem ieteikumiem.

Pēc kāda laika ievēroju, ka paši skolēni sāk cits citam aizrādīt un atgādināt kārtības noteikumus klasē. Šajā situācijā svarīgākais ir saskaņota darbība visām pusēm – klases audzinātājam, priekšmetu skolotājiem, vecākiem un arī pašiem skolēniem.

➤ **Klases vakari, dzimšanas dienu svinēšana**

Turpinot audzināt iepriekš minēto klasi, nolēmu lielāku uzmanību pievērst klases kolektīva saliedēšanai, tāpēc izzināju viņu intereses. Nolēmām katru mēnesi organizēt klases vakaru, kurā sveiktu tos, kuriem ir dzimšanas dienas. Trīs klases stundas veltīju tēmai „Kā pareizi organizēt klases vakaru”. Strādājām grupās. Mācījāmies veidot scenārijus, organizēt rotaļas, gatavot pārsteiguma balvas utt. Pirmo klases vakaru organizēju pati.

Skolēni mācību gada sākumā izlozēja, kurš kuru sveiks. Tika izveidotas darba grupas, kuras gatavoja un vadīja kādu no klases vakariem. Skolēni darbojās ļoti patstāvīgi, bet klases audzinātājs šajā gadījumā kļuva par konsultantu un padomdevēju. Klases vakaros audzinātājam ir ļoti svarīgi piedalīties visās aktivitātēs – gan dejojot, gan piedalīties stafetēs un rotaļās. Tikai tā iespējams iegūt skolēnu uzticību.

➤ **Klases ekskursijas un pārgājieni**

Organizējot ekskursijas un pārgājienu, klases audzinātājs uzņemas ļoti lielu atbildību. Bieži rodas jautājums – vai ir vērts to darīt? Protams, skolēniem šīs aktivitātes ļoti patīk. Tās saliedē klases kolektīvu. Pirms doties pārgājienā vai ekskursijā, skolotājam ir jāpārdomā, kā šo aktivitāti organizēt un kā pasargāt sevi no dažādiem nepatīkamiem brīžiem.

Bez visiem drošības pasākumiem, kuri ir jāveic, lai dotos ārpus skolas, es vēl slēdzu vienošanos ar skolēniem un viņu vecākiem, tai pievienojot arī uzvedības noteikumus. Izvēloties maršrutu, cenšos prognozēt, kas var ceļā atgadīties. Tā es sevi pasargāju no daudziem nepatīkamiem brīžiem un konfliktsituācijām.

Organizējot pārgājienus, aicinu talkā arī vecākus. Vecāki iepriekš iziet plānoto maršrutu un sagatavo dažādus patīkamus pārsteigumus, piemēram, skolēniem kādā maršruta posmā jāveic uzdevums, lai uzzinātu, kurp doties tālāk. Arī pārgājiena galapunktā vecāki sagaida ceļotājus ar dažādiem pārsteigumiem. Šo aktivitāti var izmantot, organizējot klasē Ģimenes dienu.

➤ **Projekts „Mana nākotnes ģimene”**

Pēc klases stundas „Ģimene vienmēr ir ar tevi kopā...” skolēniem tiek dots uzdevums sagatavot prezentāciju par savu ģimeni. Ja, skolēns nevēlas rakstīt par savu ģimeni, tad viņš gatavo prezentāciju par savu nākotnes ģimeni. Skolēniem tiek dots laiks darba veikšanai – 2 nedēļas. Tad skolēni prezentē savus darbus.

➤ **Projekts „Mans dzīves ceļš”***

Projekta izstrādes sagatavošanai tiek veltītas 2 vai 3 klases stundas. Darbu noformēšanai tiek dotas 2 nedēļas. Klases stundās notiek diskusija par dzīves jēgu. Tajā tiek meklētas atbildes uz jautājumiem: *Ko tu saproti ar vārdiem dzīves jēga? Vai dzīvot ir viegli? Kas manā dzīves laikā ir atstājis uz mani vislielāko iespaidu?* Šī diskusija rosina skolēnus domāt par vērtībām savā dzīvē.

Projekta darbs „Mans dzīves ceļš” tiek noformēts rakstiskā veidā vai kā Power Point prezentācija.

- Klases audzinātājam ir nozīmīga loma tradīciju radīšanā un izkopšanā savā klasē un klases tēla veidošanā skolā. Klases audzinātājs palīdz skolēnam dzīvot skaistuma, labestības un radošuma pasaulē.
- Skolēns jūtas labi klasē organizētajos pasākumos, ja
 - ✓ pasākuma temats viņu interesē un ir viņam ir nozīmīgs;
 - ✓ viņš ir drošs un nebaidās atbildēt nepareizi, bet gan brīvi pauž savu viedokli;
 - ✓ viņš tic, ka skolotājam ir interesanti viņā klausīties;
 - ✓ viņš apzinās, ka ir spējīgs darboties;
 - ✓ viņš izjūt gandarījumu par savu darbošanos un kopā būšanu klases kolektīvā.
- Ja skolēns jūtas piederīgs savam klases kolektīvam un viņam uzticas, paaugstinās viņa pašapziņa un pašvērtējums.

Humāno ideju izmantošana audzināšanas, mācību procesā un sadarbībā ar skolēnu ģimenēm.

Pilsētā aktīvi darbojas **humānās pedagoģijas atbalsta grupa**. Tiek organizēti izglītojoši semināri pedagogiem, pieredzes apmaiņas pasākumi pilsētas skolās, apmeklētas konferences, starptautiskie humānās pedagoģijas lasījumi Maskavā.

Galvenās atziņas, kas ir gūtas un ko izmanto klašu audzinātāji savā darbā ar skolēniem un viņu vecākiem:

- “ Bērni jau dzīvo!!!” nevis “ Gatavojam dzīvei! “. Skolēnam ir jāizdzīvo savs atrašanās laiks skolā. Jāveido attieksmes.
- Stundai ir jābūt akumulatoram!!!

Ir galvenie trīs aspekti – skolēns, skolotājs un viņu sadarbība.

Ir skolotāji, kuri – māca, sūdzas un kuri virza, iedvesmo bērnus radošai darbībai.

- Vecāki dod dzīvību, dzīvi, bet skolotājs – pilnvērtīgu dzīvi.
- Es esmu savu skolēnu “skolēns” !!!!!
- Galvenā darba metode – radošā pacietība.
- Radošā stunda – 1- rakstu(tas, ko daru stundā), 8 – prātā(kas man ir prātā, dvēselē, ko esmu papildus sagatavojis) .
- Autoritāra stunda – 1-rakstu,1 – prātā .
- Jādara tā, lai pasaule bērna dvēselē ienāktu ar vārdiem – labsirdība, mīlestība.
- Metode “ Palīdzi man!” – skolēni palīdz skolotājam rast pareizo risinājumu kādam apgalvojumam, pierāda viņa kļūdas.
- Skolēnam jādzīvo skaistuma, labestības, radošuma pasaulē!
- Stundu cikls “ Dvēseles ekoloģija” .
 - 1.klase – Prieks, tā loma
 - 2. klase – Es – mazs filozofs
 - 3. klase - Savas dvēseles tempļa celtnieks
 - 4. klase – Meklēju pats sevi
- Skolotājs stundu sāk ar pārsteigumu, tad sākas meklējumi, pētījumi, radošā darbība.
- Skola ir bērna II dzīves līmenis. Ja sasniedzam šinī līmenī vajadzīgo, tad arī I līmenī mainās bērna attieksme.
- Pie bērniem ir jāiet ar mīlestību, ar sirdi.
- Bērniem ir jā māca lidot. Spārni – tās ir jūtas, kas liek bērniem lidot.
- Ja es nodarbojos ar pašaudzināšanu, tad es arī reizē audzinu bērnus.
- Katrs cilvēks ir dimants, kurš var sevi attīrīt un var arī neattīrīt. Ja tu sevi vari attīrīt, tad izstarosi gaismu, kas apgaismos bērnus.
- Tas, kas apliecina- tas ir bagāts, kas noliedz – nabags.
- Bērni ir jāvirza uz jauniem panākumiem.
- Skolēni – labākie skolotāji. Viņi arī audzina savu skolotāju.
- Ļaujiet bērniem dzīvot! Nevis – dzīvojam bērnu dēļ.
- Audzināšana ir ļoti grūts darbs. Tā ir problēma līdz tam brīdim, kad mēs gribam audzināt bērnus, neaudzinot paši sevi.

- Lai audzinātu vajag 3 lietas – sirdi, saprātu, mīlestību. Ir jākļūst par savas sirds valdnieku. Saprātam ir jābūt tīram, mērķtiecīgam.
- Jāiemācās sargāt laiku. Tas ir vajadzīgs sava garīguma pilnveidei, augšupejai.
- Katra stunda ir pakāpiens pa kāpnēm uz augšu.

Nākotnē ir plānots BJC „Jaunība“ izveidot humānās pedagoģijas skolu, kurā būtu iespēja apgūt zināšanas pedagogiem, vecākiem.

Izmantotā literatūra.

1. Aukšmuksta Astra, Klauža Astrīda, Berga Signe, Sandis Kristars Dūšelis, Kozaka Dzintra, „Rokasgrāmata skolotājiem. Ar ko sākt“ : Zvaigzne ABC, 2008.
2. Astra Aukšmuksta, Staņislava Mārsona, Daila Ramse, Romualda Pareiza, Evija Pelša, Astrīda Klauža, „Rokasgrāmata skolotājiem. Svētki un tradīcijas skolā“: Zvaigzne ABC, 2009.
3. Baltijas Universitātes programma, Upsalas Universitāte, „Izglītība pārmaiņām: ilgtspējīgas attīstības mācīšanas un mācīšanās rokasgrāmata“ : tipogrāfija „Gandrs“, 2009.
4. Klauža Astrīda, Kozaka Dzintra, Pagraba Edīte, Smirnova Ināra, Veispale Kristīne, „Skolas un ģimenes sadarbība“ : Rīga, VJIC, 2009.
5. Šibajevs Vladimirs, „Neformālā izglītība interešu centros“: Izdevniecība RaKa, 2002.

BJC „Jaunība“ darbības rezultātu izvērtēšana un analīze

Izvērtēšanas raksturojums

Izvērtēšana ir mērķtiecīga un detalizēta darbības un rezultātu mījsakarības analīze plānojot turpmāko radošo darbību.

Lai veiktu izvērtēšanu, ir jāizprot šo jēdzienu un jāzina no kā sastāv šis process.

1.attēls.Izvērtēšana(pēc A.Šmites)

Veicot izvērtēšanu, svarīgi ir ievērot **darba analīzes principus**:

1. Objektivitāte
2. Attīstības
3. Sistemātiskums
4. Parametri, kritēriji
5. Cēloņu, seku ievērošana
6. Kopveselums
7. Blakusfaktoru ietekmes ievērošana.

Svarīga ir arī **pašnovērtēšana**. Tas ir process, kurā indivīds vāc, analizē un apkopo informāciju par sevi un savu darbību. Tās rezultātā tiek iegūts **pašvērtējums**.

Jēdzienu pašvērtējums lieto psiholoģijā un aplūko kā ES koncepcijas komponentu, kas raksturo cilvēku apmierinātību :

- ar sevi;
- ar savām spējām;
- ar savām īpašībām;

- sekmē indivīda dažādos darbības veidus.

Ja runā par kvalitatīvu izglītību, tad pašvērtējums ir viena no metodēm kā analizēt, attīstīt, pilnveidot šo procesu. Lai to pilnveidotu, tad ir svarīgi paaugstināt pedagoģu **profesionālo kompetenci**.

Kāpēc vajadzīga pašnovērtēšana?

- Lai analizētu savu darbību, **noteiktu** savus sasniegumus un trūkumus savā darbā.
- Liek skolotājam aizdomāties –
 - Kā un ko dara?
 - Vai visu dara?
 - Kas būtu vēl jādara?
- Pēc analīzes skolotājs var **pilnveidot** savu darbību:
 - tālākizglītības nepieciešamība;
 - vadības komandas sniegtais atbalsts;
 - paša attieksmes – vai tās ir jāmaina;
 - būt gatavam apzināties savas kļūdas, veiksmes, gatavību un spēju pieņemt pareizu kritiku un arī uzslavu.
- **Sniedz** objektīvus datus par reālo darbību, ja atklāti un nopietni novērtē savu darbību.
- Palīdz noskaidrot cilvēka pārliecības pakāpi pašam par sevi.

Pašnovērtējums ir jāsalīdzina ar novērtējumu, ko veic vadības komanda, vecāki, skolēni.

Ir jābūt objektīvam dialogam, ja radušās domstarpības.

Nevajag baidīties no citu vērtējuma!

Ja esi pārliecināts par sevi, tad pamato savu vērtējumu!

Kādi kritēriji jāņem vērā?

- Izglītība un tālākizglītība.
- Pedagoģiskās prasmes
- Pedagoģiskā aktivitāte
- Pedagoģiskās saskarsmes prasmes
- Sasniegumi

Kritērijus nosaka darbības specifika.

Kas jāievēro?

- Pašvērtējumu ietekmē personīgās veiksmes un neveiksmes
- Paša cilvēka personība
- No tā ir atkarīga cilvēka tieksme pēc pašpilnveidošanās.

- Ir jāveido **adekvāts pašvērtējums**. Tas ir atbilstošs un konkrētajiem apstākļiem un situācijai piemērots.
- Parasti grūtības rodas tad, kad sevi **pārvērtē vai nenovērtē**.
- Pašvērtējumu ietekmē arī kolektīva mikroklimate un vadības komanda.

1. **Paaugstināts – neadekvāts – pašvērtējums veidojas, ja ;**

- izvēlas darbības, kas nav pa spēkam;
- nesaņem apkārtējo atsaucību;
- smagi pārdzīvo neveiksmes;
- atsakās no atbildības;
- vēlēšanās būt pašam labākajam, neatkārtojamam, bet patiesībā tā nav.

2. **Zems – neadekvāts – pašvērtējums ir :**

- netic sev , saviem spēkiem;
- bailes no negatīvas kritikas;
- noraidoša attieksme pret cilvēkiem;
- katru neveiksmi pārdzīvo smagi un dziļi;
- pazemināta aktivitāte un pašiniciatīva.

3. **Pietiekami augsts jeb adekvāts pašvērtējums ir, ja:**

- cilvēks darbojas pēc saviem principiem;
- apzinās un prot pareizi novērtēt savas vērtības, darbību attieksmes;
- kritiku uzņem mierīgi, to analizē;
- prot regulēt saskarsmi ar apkārtējiem;
- ciena citu cilvēku sasniegumus.

Adekvāts vērtējums ļauj izvairīties no spriedzes, pieņemt pareizos lēmumus, apzināties savas stiprās un vājās puses, celt savu pašapziņu, uzlabot darba kvalitāti, celt savu profesionālo meistarību.

Izvērtēšanas process BJC „Jaunība”

Mācību gada beigās tiek veikta BJC „Jaunība” darba **analīze un izvērtēšana:**

1. interešu izglītībā
 - 1.1.katra interešu izglītības nodaļa(kopumā)
 - 1.2.metodiskā darbība (kopumā)
 - 1.3.interešu pedagoga pašvērtējums
 - 1.4.metodiķa pašvērtējums
2. darbs ar jaunatni
3. MC darbība

3.1.humānās pedagoģijas atbalsta grupa

3.2.klašu audzinātāju un direktoru vietnieku audzināšanas jomā

MA darbs

4. klubu darbs

5. pilsētas skolu direktoru vietnieku audzināšanas jomā vērtējums un analīze
(ārējā izvērtēšana).

Pēc katra pasākuma, kas notiek pilsētas, namiņa līmenī, notiek tā analīze. Visi materiāli tiek apkopoti un saglabāti.

Izvērtēšana katrā līmenī notiek pēc izstrādātiem kritērijiem. Izvērtēšanas ***galvenais mērķis*** – **pedagogu darba motivācijas paaugstināšana, iestādes darba efektīvāka pilnveidošana, plānošana un organizēšana .**

Izvērtēšanā piedalās:

- Interesešu izglītības pedagogi
- Interesešu izglītības metodiķi
- Skolu direktoru vietnieki audzināšanas jomā
- Audzēkņu vecāki
- Audzēkņi
- BJC “Jaunība” vadības komanda.

Interesešu izglītības pedagoga darbības izvērtēšanas kritēriji

- Programmas īstenošana:
 - stundu kvalitāte;
 - dažādas aktivitātes(iestādē, pilsētā, novadā, valstī, pasaulē)
 - audzināšanas darbs
- Sadarbība ar audzēkņiem:
 - individuālais darbs;
 - izpēte;
 - kolektīva veidošana, saliedēšana.
- Sadarbība ar vecākiem:
 - pulciņa vecāku sapulces;
 - vecāku iesaistīšana dažādās aktivitātēs.
- Tālākizglītība
- Radošā darbība
- Savas darba pieredzes popularizēšana

- Sasniegumi
- Sadarbība ar dažādām organizācijām, institūcijām, kolēģiem
- Darbs ar obligāto dokumentāciju

----- pulciņa vecāku aktivitāte 2007./2008.m.g.											
Skolēnu skaits pulciņā -----											
Vecāku vārds, uzvārds	Vecāku sapulces	Nodarbību apmeklēša na	Dalība koncertos	Citas aktivitātes							
1.											
2.											
utt.											
Kopā											

2.attēls. Pulciņa vecāku aktivitāte

Izvērtēšanas un analīzes dokumentu paraugu analīze

1. Interesu izglītības pedagoga pašvērtējums.
2. Metodiķa pašvērtējums
3. Vadības komandas pašvērtējums
4. Pasākuma analīze
5. Interesu izglītības nodaļas darba analīze
6. Klubu darba analīze
7. Metodiķu darba analīze
8. Humānās pedagoģijas atbalsta grupas darba analīze
9. Klašu audzinātāju MA darba analīze
10. Kopējā namiņa darba analīze
11. Jaunatnes darba analīze

Grupu darbs

1. Grupā dalās pieredzē par darba izvērtēšanu izglītības iestādē
2. Izvēlas pašus veiksmīgākos, interesantākos piemērus ar kuriem varētu iepazīstināt pārējās grupas.
3. Sagatavo savu piemēru prezentāciju.
4. Prezentē savu darbu.

5. Izdara secinājumus.

Izmantotā literatūra

1. Anita Šmite . *Izglītības iestādes vadība*.II daļa. Misija.Funkcijas.Koncepcija.Plānošana;” Izdevniecība RaKa”, 2004.
2. Anita Šmite. *Izglītības iestādes vadība* .III daļa
Pedagoģiska padome.Metodiskais darbs.Pieredze; ” Izdevniecība RaKa”, 2004.